

OPINA națională

Revistă săptămânală de informație, opinie și idei de larg interes național, editată de FUNDATIA "ROMÂNIA DE MÂINE"

SOCIETATE, COMUNICARE ȘI VALORI (VIII)

Prof. dr. AURELIAN BONDREA

În analiza relației dintre societate, sistemele de comunicare și valorile la care se referă sau pe care le promovează de o utilitate evidentă este cunoașterea diverselor puncte de vedere din lumea de azi, a abordărilor unor specialisti ai domeniului. De un sprijin real în această privință este lucrarea menționată anterior, *Informația azi*. Autorul acesteia numește comunicarea drept "energie a vieții sociale", considerând că, în existența și acțiunea socială, "conștiința de sine și conștiința comună se întrepătrund continuu într-un joc de raporturi biologice, economice, spirituale, amestecând vechiul și nouul", într-un act sau proces "prin care două sau mai multe persoane se îmbogățesc reciproc", pornind de la un capital indivizibil, de la un fel de fond comun care este limbajul, orice comunicare trecând prin acesta, așa cum "orice limbaj este ordonat pentru comunicare"¹.

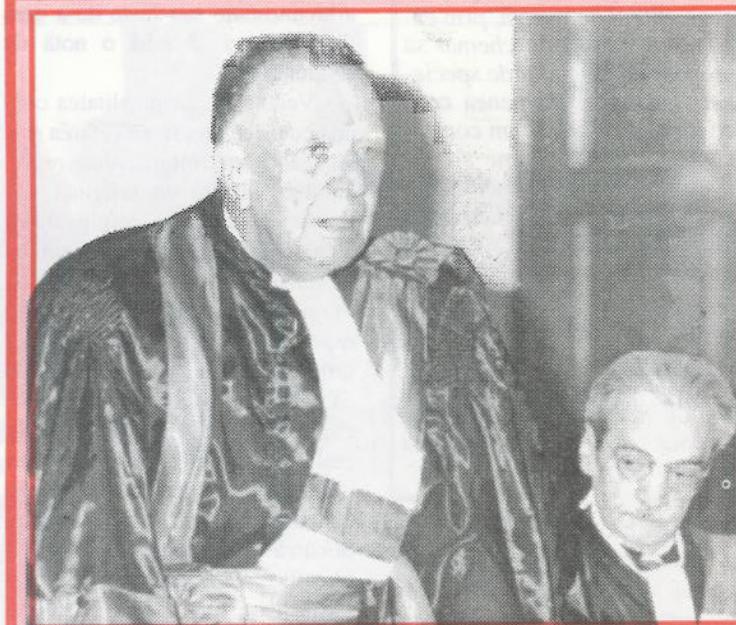
În concepția autorului și în expunerea sa, de o factură didactică sau pedagogică remarcabilă, totul sau aproape totul este sau devine subiect de comunicat: fapte, idei, opinii, sentimente, de regulă întreprăunse în diverse proporții, iar "un indisutabil rationalism înclină să nu se ia în considerație decât mesajele funcționale sau părțile discursivee pe care le înglobează"⁽¹⁰⁾. În general vorbind, procesul comunicării este sau poate fi descris ca un sistem, constituit într-un lanț ce leagă emițătorul de un receptor sau destinatar prin intermediul unui mijloc fizic sau "canal" (presă scrisă, radio, televiziune, cărți, benzi magnetice audio și video etc.). Mesajul, care face obiectul comunicării, este format din elemente simbolice, asamblate după un "repertoriu" sau "cod". Sistemul sau bucla de comunicare (feed-back) pot realiza în mod dinamic o serie de ajustări spre a asigura un flux informațional, în cadrul căruia au mereu prioritate noutățile relevante, semnificative, elementele deja cunoscute, redundanța fiind eliminată spre a se asigura un randament optim.

Se înțelege că, în societate, scopurile comunicării sunt diverse; ele nu sunt doar utilitariste, ci, având în vedere natura ființei umane, comunicarea poate fi, de asemenea, o replică

la curiozitatea de a cunoaște. Autorul francez consideră că "oamenii nu caută comunicarea numai pentru a acționa, dar și din plăcerea de a se întâlni" și chiar într-o asemenea conjuncțură comunicarea atinge un final grad de dinamism, reprezentând într-o expresie sugestivă, plastică, un fel de teatru în care parti-

cipanții sunt, în același timp, actori și spectatori, rețelele sau legăturile de comuniune constituind, dincolo de cuvinte, un adevarat suport al conștiinței solide, datorită, desigur, și înțelegerii raționale, acceptării ideii că intercomunicarea umană are drept surse sau motivații cel puțin trei componente: necesitate, curiozitate, participare.

(Continuare în pag. 6)

Cultivarea talentelor și democratizarea învățământului

Prof. dr. GEORGE VĂIDEANU

Democratizarea învățământului înseamnă, pentru majoritatea țărilor lumii și pentru UNESCO, "educație pentru toți" sau, mai precis, satisfacerea "trebuieților fundamentale de învățare" ale tuturor categoriilor de copii și adolescenți. În trei direcții principale se întrepră esforțurile UNESCO și ale statelor membre. Prima, cuprinderea în școli a tuturor copiilor de vîrstă școlară, problemă de proporții pentru multe dintre țările Africii, ale Asiei și ale Americii Latine. A doua, diminuarea absenteismului și a abandonului școlar, problemă care se pune în multe țări, corelându-se cu creșterea delicvenței juvenile și scumpirea costurilor învățământului. Să reținem că această

problemă a luat proporții și în țara noastră și că ea nu beneficiază deocamdată de un ansamblu coherent de soluții. A treia, o constituie flexibilizarea structurilor și deschiderea mai largă a portilor liceelor și a învățământului superior.

După Conferința Mondială de la Jomtien, Thailanda, 1990, organizată de UNESCO în cooperare cu Banca Mondială, cu UNICEF și cu Fondul Națiunilor Unite pentru Populație, se realizează periodic bilanțuri, urmărindu-se progresele înregistrate în primele două direcții. Unde se situează problema, în același timp, de-

Pledoarie pentru speranță și credință

Acad. ȘTEFAN MILCU

În această perioadă dificilă a existenței sociale și personale, a pledă pentru speranță și credință ne apare pe deplin justificat. Într-un recent articol, un conducător de țară, care în deceniiile precedente a suferit privativ de libertate - vicisitudini ce l-ar fi putut steriliza - a răspuns interlocutorilor că a rezistat tuturor acestor încercări și conduce acum cu optimism, cu toate dificultățile perioadei de tranziție, datorită speranței și credinței care l-au însoțit necontenit.

Este justificat, deci, să pledăm pentru această înșuire spirituală care ne permite să biruim dificultățile inerente existenței umane, personale și sociale. Fără speranță biruinței n-am fi rezistat în luptă pentru existență demnă, pentru libertate și independență. Istoria ar fi lipsită de eroismul generat de speranța unei victorii până la riscul suprem.

Dar speranța implică o credință prin care motivăm existența noastră și luptăm pentru realizarea ei. Credința are cele mai diferite expresii, de la sacrul divin la idealul ce ne conduce spiritul în activitatea personală și socială. Atât speranța, cât și credința trebuie să fie controlate și motivate rațional pentru a evita transformarea lor în iluzii, în fantasme și mai ales în fanatism, cu gravele lor consecințe. E suficient să cităm evenimentele epocii contemporane în care formele cele mai diferite de fanatism generează genocid și distrugerea construcțiilor umane în care diversitatea caracteristică speciei noastre nu este tolerată. Voi cita, în final, ca realitate pozitivă a speranței și credinței, exemplul unui mare chirurg care înainte de operație se roagă pentru reușita actului chirurgical și pentru binele bolnavului.

Fără speranță și credință, am trăi debusolați într-o ceață în care nu vedem soarele și cerul, câmpurile înflorite și nu auzim cântecul minunat al păsărilor.

Universitatea "Spiru Haret" a acordat titlul de Doctor Honoris Causa eminentului jurist francez ROLAND DRAGO

Pag. 3

ție: în timp ce specialiștii din Europa și America de Nord publică mai multe studii pe această temă, cei japonezi vorbesc mai puțin despre copiii talentați, realizând în practica educațională mai mult în beneficiul acestora și ajutându-i în mod adecvat până la etapa consacrată.

Există în acest domeniu și prejudecăți sau obstacole de depășit. Preocupate de problema gravă și prioritățea școlarizării tuturor copiilor și adolescenților, unele țări ca și unele organizații guvernamentale consideră că există incompatibilitate între Educația pentru toți și Cultivarea talentelor, acțiune care s-ar identifica cu formarea elitelor, îndeosebi a elitelor politice. În susținerea acestei idei eronate se evocă teza potrivit căreia talentele autentice ar avea totdeauna forță necesară pentru a birui toate obstacolele și a se afirma. Întrucât astfel de idei greșite ar putea deruta pe unii decidenți, pe unii profesori sau cercetaitori, câteva precizări devin necesare.

(Continuare în pag. 3)

COLEGIILE REVISTEI "OPINIA NAȚIONALĂ"

COLEGIUL PENTRU REFORMĂ ȘI RELANSAREA ECONOMIEI NAȚIONALE

- Acad. Alexandru Bârlădeanu
- Acad. Anghel Rugină
- Acad. N. N. Constantinescu
- Acad. David Davidescu
- Prof. dr. Constantin Ionete
- Prof. dr. Ivanciu Nicolae-Văleanu
- Prof. dr. doc. Alexandru Zanfir
- Prof. dr. Mircea Druc
- Prof. dr. Alexandru Albu
- Prof. dr. Mihai Părăluță
- Prof. dr. Gheorghe Zaman
- Prof. dr. Petre Mălcomete
- Prof. dr. Mihai Dumitrescu

COLEGIUL PENTRU PROBLEMELE ȘTIINȚEI ȘI ÎNVĂȚĂMÂNTULUI

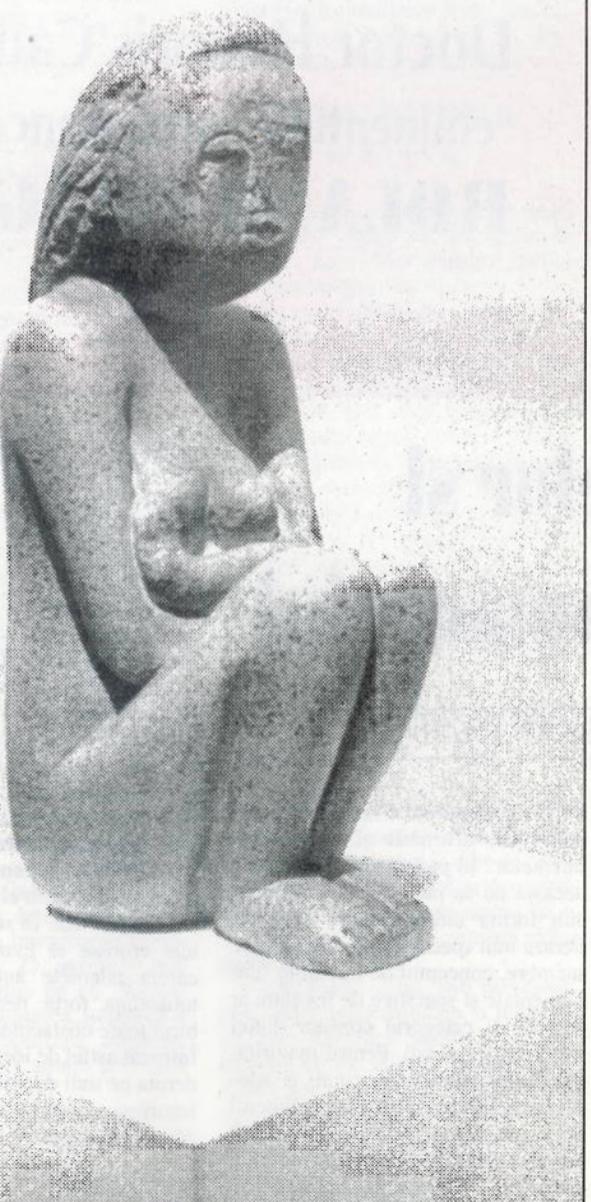
- Acad. Stefan Milcu
- Acad. Radu Voinea
- Acad. Stefan Pascu
- Acad. Ion Coteanu
- Acad. Cristofor Simionescu
- Acad. Ștefan I. Ștefănescu
- Acad. Marius Peculea
- Prof. dr. Liviu Maior
- Prof. dr. Grigore Brâncuș
- Prof. dr. Dan Ghiocei
- Prof. dr. Emil Tocaci
- Prof. dr. doc. Grigore Posea
- Prof. dr. Gheorghe Secară
- Prof. dr. g-ral (rez.) Emil Mihuleac

COLEGIUL PENTRU PROBLEMELE CULTURII ȘI ARTEI

- Acad. Eugen Simion
 - Prof. dr. Alexandru Boboc, membru corespondent al Academiei Române
 - Radu Beligan
 - Grigore Vieru
 - Paul Everac
 - Dinu Săraru
 - Prof. dr. Ion Dodu Bălan
 - Prof. dr. Victor Giuleanu
 - Dumitru Radu Popescu
 - Paul Anghel
- COLEGIUL PENTRU IDEEA NAȚIONALĂ ȘI SOCIALĂ ÎN ROMÂNIA**
- Prof. dr. Aurelian Bondrea
 - Prof. dr. Mitropolit Antonie Plămădeală
 - Prof. dr. Ioan Scurtu
 - Prof. dr. doc. Titu Georgescu
 - Prof. dr. Ștefan Lache
 - Prof. dr. Gheorghe I. Ioniță

Director:

Prof. dr. AURELIAN BONDREA

Argumente ale calității la Universitatea "Spiru Haret"

LUCRAREA DE DIPLOMĂ

ESTE ÎNTÂIA PROBĂ DE PERSONALITATE A SPECIALISTULUI

Dacă este adevărat - și este!

- că valoarea activității din învățământul superior se concentrează toată, ca într-un focar, în finita lucrărilor de licență, transformându-le astfel în indicatori sintetici ai calității muncii universitare, atunci de bună seamă că printre cele mai importante evenimente din existența unei facultăți intră și orientarea, elaborarea, susținerea lucrărilor de licență. Biografia spirituală a facultăților tocmai la asemenea puncte se raportează și pe ele se sprijină mai întâi. Înțelegem astfel de ce fiecare catedră universitară are permanent în vedere orientarea tematică, documentarea, elaborarea și susținerea lucrărilor de diplomă în cuprinsul examenului de licență, prin care absolventul este chemat să probeze calitatea lui de specialist. Tocmai o asemenea concentrare pe esențial am constatat la recenta reuniune a conductorilor de filiale (facultăți și colegii), aparținând Universității "Spiru Haret". Este prilejul cu care i-am solicitat domnului prof. dr. Ilie Văduva, decanul Facultății de Management Financiar - Contabil, interviul de mai jos, privitor la stadiul pregătirii lucrărilor de licență de către promoția anului 1995.

- Stimate domnule decan, dacă ar fi să sintetizați discuțiile pe care tocmai le-ați încheiat, referitoare la pregătirea examenului de licență, într-un eventual portret al lucrării de absolvire, ce ne-ați putea spune despre însușirile unei asemenea lucrări?

- Mai întâi, vreau să subliniez că nu doar o anume lucrare model, ci toate lucrările de licență ale absolvenților noștri se cer înscrise în tematica recomandată de catedre. De ce? Pentru că această tematică este astfel concepută încât să acopere problemele fundamentale ale disciplinelor de specialitate, zonele nodale, de interferență, în care se regăsesc, practic, elementele definitorii ale managementului financiar - contabil. Gândită astfel, tematica oferă un întreg univers al cunoașterii științifice. De aici deriva o altă însușire necesară: caracterul de sinteză al acestor lucrări. Știți foarte bine păcatul mai vechi al lucrărilor de diplomă: preferința lor pentru înregistrarea faptelor, pentru "fotografierea" unei realități pe care numai arareori o supuneau analizei, cu reliefarea

**Con vorbire cu
prof. dr. ILIE VĂDUVA,
decanul Facultății de
Management
Financiar - Contabil**

semnificațiilor de substanță, de fond, care nu o dată contrazic aparențele. Noi, însă, la Universitatea "Spiru Haret", ne propunem să depăşim acest stadiu incipient al cercetării. Vrem ca lucrările de licență, pe care studenții din ultimul an tocmai le definitivează acum, să utilizeze metode interdisciplinare de analiză, pentru a pătrunde în profunzimea fenomenelor și a le descifra sensurile evoluției prezente și viitoare, virtualitățile lumii de mâine.

- Adică să nu repete adevăruri arhicunoscute sau luate de-a gata din cărți, ci să aibă o notă de originalitate.

- Vedeți dv., originalitatea căutată cu orice preț în cercetarea studențească nu întotdeauna reprezintă o valoare de referință. De aceea aş completa originalitatea cu autenticitatea, tocmai pentru ca lucrarea de licență să fie resimțită, în ordinea eforturilor de cunoaștere, ca necesară, ca binevenită, ca utilă. În acest scop, ne-am străduit ca tematica lucrărilor să fie circumscrisă, pe cât posibil, unei realități concrete, de regulă unei unități economico-financiare. Pe această cale, rezultatele lucrării dobândesc un caracter practic, aplicativ, fără ca, în schimb, elevația lor teoretică să aibă de suferit; aș zice, chiar, dimpotrivă.

- Acesta este un deziderat mai vechi al învățământului superior, care, astăzi, pare tot mai greu de atins, mai cu seamă în universitățile de stat.

- Pentru că astăzi agenții economici nu mai sunt dispuși să îngăduie prezența studenților în practica de documentare pentru elaborarea lucrării de licență. Sub diferite preteze, ei îi refuză. Cum însă Universitatea "Spiru Haret" beneficiază de un corp profesoral cu o bogată experiență la catedră, dar și în activitatea de cercetare pe bază de contract economic, noi am putut asigura fiecărui student o bază practică, de documentare la fața locului, de analiză a faptelor concrete și de elaborare a unor soluții aplicabile. Având asigurată o asemenea bază de documentare, nu este de mirare că o bună parte a studenților din ultimul an au lucrat închisită acum.

- Din această perspectivă de boala finalizare a muncii de in-

formare, de documentare, ce rol fi atribuți profesorului - îndrumător al lucrării de licență? Sunt eficiente recomandările, orientările de principiu sau este nevoie și de o "super-vizare" riguroasă a activității de zi cu zi a studentului?

- Cum să vă spun? Profesorul - îndrumător se poate manifesta în felurile chipuri, dar eficacitatea ține de o firească adevarare a atitudinii ca atare. Datoria lui este să fie un adevărat mentor spiritual, dar reușita depinde de anumite exigențe specifice. Dacă în primii ani de facultate, studentul trebuie să-și resimtă mentorul ca pe un factor modelator, în anii superioiri, și cu deosebire la elaborarea lucrării de licență, profesorul este chemat să exercite o influență catalitică. Să constituie un ferment în procesul de cristalizare a personalității viitorului specialist. Noi, la "Spiru Haret", tocmai asemenea atitudini diferențiate, eșalonate în timp avem în vedere și constatăm cu bucurie că absolvenții noștri știu să le transforme în valențe de personalitate.

- În legătură nemijlocită cu examenul de licență, aveți în vedere, din câte știm, și alte obiective din structura actualului semestru universitar; ni le-ați putea înțelege succint?

- Ne preocupă buna organizare a întregului examen de licență care include, pe lângă susținerea lucrării, examene la trei discipline. Scop în care am prevăzut, spre finele acestui al doilea semestru universitar, organizarea, la anul terminal, a unor expuneri de sinteză, cu discuții de mai largă amplitudine, cu dezbatere chiar, știut fiind că asemenea examene nu vor fi o reluare a celor de la sfârșitul anilor, ci se doresc a fi probe de verificare a specialistului ca atare. De aceea, la asemenea expuneri ori discuții pe teme de largă sinteză vor participa, alături de profesori, și specialiști din aparatul economic, de stat sau privat.

Ele vor avea o dimensiune retrospectivă, dar și una anticipativă, urmărind, cu precădere, cările de refacere a economiei românești. Tin să precizez că asemenea demersuri retrospective și perspective își propun a fi implicit stimulante ale muncii individuale, ale efortului personal, ale capacitații de inițiativă prin care trebuie să se caracterizeze un specialist competent. Ne dorim un economist care nu se mulțumește să constate realitatea, ci vine cu argumente fapte de înnoire, știe să dea răspunsul cuvenit unor puncte de vedere adverse, nu întotdeauna bine intenționate. Noi nu vrem să pregătim specialiști fără țară. Iar în acest sens, prestigiul Universității "Spiru Haret" este un gir, dar și o obligație.

- Vă gândiți, cumva, ca acestor lucrări de licență să le conferiți o finalitate suplimentară?

- Avem în vedere să realizăm un fel de culegeri cu cele mai reprezentative lucrări de licență. Documente a căror tematică să poată fi dezvoltată prin creșterea studenților din promoțiile următoare, astfel încât în final să rezulte o cercetare complexă, desfășurată în trepte, în cicluri.

- Vă dorim succes deplin.

- Vă mulțumesc.

■ Mihai IORDĂNESCU

Cultivarea
talentelor
și
democratizarea
învățământului

(Continuare din pag. 1)

meroase generații de juriști în mai multe Universități din Franța, el este, totodată, unul dintre cei mai importanți comparatiști contemporani. Opera științifică a lui Roland Drago este inseparabilă de activitatea sa în cele mai importante forumuri ale științei dreptului comparat. Secretar general al Academiei Internaționale de Drept Comparat, fost președinte și secretar general al Societății Franceze de Legislație Comparată, numele lui Roland Drago este organic legat de intervențiile sale strălucite în cadrul Zilelor juridice pe care Societatea Franceză de Legislație Comparată le organizează periodic împreună cu societăți similare din alte țări. În acest context, contribuția sa la Zilele juridice franco-române, manifestare devenită de multă vreme tradițională, a fost esențială. Mare prieten al României, Roland Drago a fost întotdeauna apropiat de susținutul românilor, el a înțeles dificultățile, a incurajat și susținut juriștii români pe calea dificilă a dreptului comparat. Prezența sa în aceste zile în România, la invitația Institutului Român pentru Drepturile Omului și a Societății Române de Drept Comparat, ca și a Universității "Spiru Haret" va fi, neîndoilenic, un nou pas pe drumul întăririi cooperării juridice franco-române, a legăturilor Universității noastre cu universitățile franceze.

Nu trebuie uitată datoria pe care țara noastră o are față de experiență și știință juridică franceză. Bazele organizării statului român modern, sub domnia lui Al. I Cuza, monumentele legislative cum sunt Codul civil din 1864, primul Cod comercial și primul Cod penal, contribuția excepțională pe care juriștii români ce și-au luat doctoratul în Franța au adus-o la formarea școlii juridice românești, conferințele înținute la București, în cadrul Societății Române de Drept Comparat, de către cei mai buni profesori francezi - toate acestea sunt lucruri care nu pot fi uitate.

Acestei tradiții îi adăugăm astăzi un moment important. Ca Doctor Honoris Causa, Roland Drago devine, într-o măsură, unul de-al nostru și noi suntem mândri de această companie, atât de onorantă. Permiteți-mi - a spus în încheiere prof. dr. Victor Zlătescu - să-l felicit pe doctorul Roland Drago în numele Senatului Universității și, totodată, să ne felicităm pentru alegerea pe care am făcut-o.

Acad. Ion Coteanu a înmânat profesorului francez diploma de Doctor Honoris Causa al Universității "Spiru Haret", adresându-i, în numele Senatului Universității și al său personal, cele mai călduroase felicitări și urări de bine cu prilejul acestui memorabil eveniment.

Mulțumind din inimă conducerii Universității "Spiru Haret" pentru titlul științific acordat, profesorul Roland Drago a subliniat că este adânc onorat și mândru de faptul că primește această distincție, devenind astfel membru al prestigioasei instituții de învățământ care este Universitatea liberă "Spiru Haret". După ce a evocat îndelungatele și rodnicile tradiții ale colaborării dintre juriștii români și cei francezi, în special din perioada interbelică, renumitul profesor francez a spus: "Nutresc o mare admirare pentru România, pentru istoria sa, pentru lupta poporului român, ca și pentru sistemul juridic românesc în ansamblu, pentru juriștii români. Am multe amintiri de neuitat ca urmare a vizitelor pe care le-am efectuat în România; am fost în permanent contact, aş putea spune, cu eforturile poporului român pentru libertate, împotriva totalitarismului, pentru o viață mai bună. Cunosc bine contribuția juriștilor români la dezvoltarea științei dreptului".

"Vă mulțumesc încă o dată și vă asigur de recunoștință mea. Sunt fericiți și sămătăi jurist ca oricând" - a spus în încheiere profesorul Roland Drago, adresându-se participanților la solemnitate.

Imprimând solemnitatea o remarcabilă ținută științifică, eminentul jurist francez a jinut conferință cu tema: "Constituționalitate și supraconstituționalitate", audiată cu deosebit interes de profesorii și studenții prezenti.

■ Constantin FLOREA

Universitatea "Spiru Haret" a acordat titlul de Doctor Honoris Causa eminentului jurist francez **ROLAND DRAGO**

SOLEMNITATEA DE LA SENATUL UNIVERSITĂȚII

Joi, 11 mai a.c., s-a desfășurat solemnitatea acordării titlului de Doctor Honoris Causa al Universității "Spiru Haret" profesorului francez Roland Drago, eminent jurist de reputație internațională, prieten al poporului român. Moment sărbătoresc, plin de semnificații, - de fapt, o veritabilă "premieră" în viața Universității "Spiru Haret", Tânără instituție de învățământ superior - manifestarea s-a constituit, totodată, într-un eveniment marcat în cronică tradiționalelor relații de colaborare universitară, științifică, româno-franceză.

La solemnitate au participat prof. dr. Ion Coteanu, rectorul Universității "Spiru Haret", prof. dr. Victor Zlătescu, judecător la Curtea Constituțională, șeful Catedrei de Drept Civil la Facultatea de Drept a Universității "Spiru Haret", membru al Academiei Internaționale de Drept Comparat, prof. dr. Ion Rebedeu, prim-vicepreședinte al Fundației "România de Mâine", prim-vicerector al Universității, Irina Zlătescu, directorul Institutului Român pentru Drepturile Omului, prof. dr. Ștefan Lache, secretar știin-

tific al Senatului Universității, prof. dr. Coralia Angelescu, prodecan al Facultății de Drept a Universității, membri ai Senatului, cadre didactice ale Universității "Spiru Haret", studenți ai Facultății de Drept, pentru că domnul Roland Drago este unul dintre cei mai importanți autori contemporani în domeniul Dreptului Comparat, al Dreptului Public, în general, și al Dreptului Administrativ, în special.

Membrii al Institutului Franței, decorat cu foarte importante ordine franceze și străine (Este, printre altele, comandor al Legiunii de Onoare), Roland Drago s-a ilustrat prin lucrări ce au făcut carieră în știința juridică, cum sunt: *Le Traité de contentieux administratif*, *Le Traité sur le recours en matière administrative*, *Science administrative*, *Le Traité de droit de la presse*, precum și prin calitatea sa de codirector al binecunoscutei *Encyclopédie de Droit Administratif*.

Titlul de Doctor Honoris Causa pe care Senatul Universității noastre a ho-

Profesor emerit, care a format nu-

Vocatia creatoare a Fundatiei "România de Mâine"

Cercetare științifică a profesorilor și studentilor de la Filiala din Bacău a Universității "Spiru Haret"

DIALOG ÎNTRE GENERAȚII

În etapa observației directe s-au organizat și convorbiri atât cu împroprietării rezidenți în orașe, cât și cu sătenii. Interviurile dirijate și nedirijate au fost structurate pe probleme ce vizau obiectivele și ipotezele investigației proiectate. Interlocutorii noștri sunt proprietari de pământ dobândit prin moștenire sau cei pe care părinții i-au înscris în registrul agricol al comunei de unde provin. La întrebarea dacă "doresc să se reîntoarcă în sat", cei mai mulți, cca. 70%, au răspuns că nu-și propun să se reîntoarcă. Unii au spus: "Mi se pare mai lung drumul la întors decât la venit..."

Ca urmare, în ambele chestiuni (Tip "A" și Tip "B") s-au introdus două întrebări: una adresată părinților, prin care acestora li s-a cerut să-și exprime părerea cu privire la venirea în sat a copiilor pentru a fi agricultori, și a doua, orășenilor împroprietării: dacă doresc să se reîntoarcă. Prezentăm datele:

% față de total:

PĂRINȚII

"Doriți ca fiili și fiicele dvs. să revină în sat pentru a deveni fermieri?"

Da	65
Nu	30
Să hotărască ei	5

COPILII

"Doriți să reveniți în satul unde ați primit pământ?"

Da	33
Nu	51
Nu m-am hotărât	16

Lectura datelor obținute prin prelucrare oferă o imagine reală. Faptul că 65% dintre părinți au răspuns "da" poate să exprime și o dorință de într-ajutorare sau de a-i avea pe copii "... la cap în ceasul morții". O mică parte, 5%, consideră că cei în măsură să hotărască reîntoarcerea sunt copiii. Dar aceștia se hotărăsc greu. Mai mult de jumătate, 51%, nu doresc să devină agricultori. Ce fac acum și ce vor face în viitor? Mulți dintre subiecții urbanizați sunt someri, unii au depășit toate etapele pentru care au beneficiat de indemnizație de șomaj și ajutor social, dar preferă să fie orășeni, multumindu-se cu căștiguri întâmplătoare din excursii la Istanbul, în Germania, din comerț ambulant, angajări la firme particulare fără contract de muncă. Unii au acceptat munci care nu au nici o legătură cu calificarea sau specializarea dobândite de-a lungul anilor. Foștii mecanici, frezori, electricieni se angajează ca zilieri la întreținerea curățeniei străzilor, piețelor alimentare, ca vânzători la tonete și.a. Constatarea se referă la ambele sexe.

Și de această dată, ipoteza formulată la început s-a confirmat: orășenii renunță cu greu la confortul urban - apă curentă (chiar cu program redus) pentru apa de fântâna, W.C. englezesc pentru latrină (privată), renunță cu greu la obiceiul de a schimba costumul de apartament cu șorțul (femeile să pască și să îngrijească vaca 10-12 ore pe zi pentru folosirea a 2-3 litri de lapte pe care îi

Studiul sociologic

SATUL ROMÂNESC (III)

Prof. dr. MIHAI MERFEA

poate cumpăra de pe piață alimentară). Faptul însă că o treime opteză pentru a deveni "... fruntași în sat" constituie o speranță în viitor. O cale lungă rămâne de străbătut.

DE LA O AGRICULTURĂ DE SUBZISTENȚĂ LA O AGRICULTURĂ DE PIATĂ

După evenimentele din decembrie 1989, țărănimea părea împăcată cu acea luare în posesie a loturilor de pământ (0,50 ha) pe baza Hotărârii Consiliului Frontului Salvării Naționale. Ulterior, lumea satului a început să intre în fierbere (Ion Iliescu, *Revoluție și Reformă*, p. 217). Legea 18/1991 a Fondului Funciar, necesară și meritorie, însă perfectibilă, în esență ei, promova refacerea dreptului de proprietate asupra pământului, dar ea a fost urmată și de stări cu consecințe contradictorii în rândul lucrătorilor ogoarelor; unii nu au văzut în cooperativele agricole propriile arii, ci "... o unitate străină" (Ion Iliescu, *Op. cit.*, p. 218). Stăpânii, parcă, de un nihilism-naiv, țărani, funcționari din primării și cooperative s-au năpustit asupra averii obștei, încât nici până acum nu se poate stabili căt

ar fi trebuit să ia fiecare membru cooperator și ce a mai rămas. S-au distrus saivane, clădiri, instalații de valorificare a produselor proprii, sisteme de irigații etc. Vinovate se fac unele forțe obscure din rândul unor partide politice. În dorința lor de a crea o bază socială de clasă pentru alegerile din 1990, folosindu-se de presa scrisă, de radio, de T.V. sau în adunări, acestea prezintă într-o conotație negativă cooperativele agricole, ceea ce a condus la distrugerea celor mai multe dintre acestea.

Evident, organizarea cooperativă a agriculturii nu înseamnă comunism, nu înseamnă colectivizarea pământului, a celorlalte mijloace de producție, a forței de muncă, crearea de colhozuri ca în U.R.S.S. sau de cooperative agricole, în țara noastră, după modelul impuls de Stalin, însă aceasta nu înseamnă că trebuie să negăm ceea ce a fost bun în istoria socialistă.

Și în domeniul agriculturii s-au subestimat, atât propria noastră experiență, cât și experiența din unele țări ale Europei privind unirea micilor producători din diferite forme de asociere, în cooperative agricole. Având în vedere Legea Protopopescu (Legea Stelian) despre cîtarea și reprezentarea obștilor sătești din 9 februarie 1904, Stan Morărescu,

unul din generoșii social-democrați (din mișcarea lui Ion Nădejde), studiază satul și supune unei critici severe sistemul arendășesc care apăsa greu asupra țărănimii. Identificând nevoie acesteia și înclinațiile ei, el propune înființarea unei cooperative agricole în comuna Arsachi, județul Vlașca.

Ministrul Agriculturii, Constantin Garofild, chemat să ducă la înăpunctare prevederile Decretului Lege care expropria 2 milioane de hectare din marea proprietate, în fața divizării preamari a pământurilor țărănești, recomanda cultura în comun indiferent de proveniență, în tarlale, pentru cultivarea prin asolament. Cultura în comun era înțeleasă, de către Constantin Garofild, nu altfel decât în cooperativa agricolă.

Omul de știință Gheorghe Ionescu - Sisești recomandă țărănilor să-și lucreze pământurile în loturi mari pentru a se putea folosi tehnica agricolă superioară (Eugen Pavelescu, *Originea Cooperăției*, București, 1931, p. 305-306). Ion Mihalache, fost președinte al Partidului Țărănist - de la practica și ideologia căruia se revendică unii dintre propagandiștii de azi ai P.N.T.C.D. - îi îndemnă pe țărani, în anii 1929-1931, să se asociază în cooperative agricole de producție (Ion Iliescu, *Op. cit.*, p. 218). Iată ce scrie d-l Ion Diaconescu, vicepreședinte al P.N.T.C.D., privind activitatea lui Ion Mihalache pentru ridicarea țărănimii din starea de înapoiere: "Ion Mihalache... s-a dăruit cu toate puterile unei munci fără de pregeu pentru întemeierea la Topoloveni și în toate satele din jur a unor cooperative țărănești ce urmăreau ridicarea economică a acestei lumi năpăstuite prin libera asociere" (Mari oameni politici, P.N.T.C.D. București, 1991, p. 2, 3).

Dacă s-ar fi valorificat concepțiile și practica înaintașilor, exemplul cooperativelor agricole din Europa (Danemarca, Olanda, Italia, Franța) și din Israel, s-ar fi trecut la individualizarea proprietății, "fără a se demola structurile viabile de organizare a unităților de producție agricolă" (Ion Iliescu, *Op. cit.*, p. 219). În Ungaria, în Cehia și Slovacia, în fosta R.D.G., agricultorii au înălțurat artelul agricol rusesc și au reorganizat exploatarea pământului pe baza principiilor cooperativiști. Și la noi, unele foste cooperative s-au transformat în societăți sau asociații ale proprietarilor, au păstrat baza materială, au adoptat forme corecte de refacere a dreptului de proprietate și au obținut rezultate din cele mai bune. În zona investigată, experiența Asociației agricole de la Moldoveni-Neamț merită a fi studiată. Judecând pragmatic, realist viitorul agriculturii românești, apreciem că el nu poate fi altul decât acela bazat pe marea producție privată asociativă, prin cooperarea economică între industrie, agricultură și sectorul terțiar, pe de o parte, între stat și producătorii agricoli, pe de altă parte, între știință - finanțată de sectoarele public și privat - și producție. Este de dorit să se elaboreze strategii pe termen lung cu privire la cercetările pedologice și agrochimice privind crearea de noi soiuri de pomi fructiferi și rase de animale, la cercetările de bioinginerie genetică și biotecnologii, de combatere a poluării, de mecanizare și chimizare, de pregătire a specialiștilor agricoli și.a.m.d. În acest sens, se cer a fi continuat cercetările sistematice

începute în stațiunile de cercetări agricole existente. În zona cercetată există Stațiunea Experimentală Secuiești - Roman cu rezultate remarcabile. Convorbirile organizate cu cercetători de aici ne-au dat posibilitatea să identificăm importante realizări privind obținerea unor noi soiuri de grâu, porumb, plante medicinale și tehnice etc. pentru a fi cultivate în zona Bacău - Roman - Neamț. Concomitent cu preluarea experienței din Europa, nu trebuie să ne subapreciem forțele proprii.

Investigația sociologică efectuată ne-a dat posibilitatea să identificăm necesitatea înăpăturii unui Program agrar, care să conducă la realizarea unei agriculturi asociative, bazată pe proprietatea individuală, în măsură să asigure realizarea unor ferme producătoare de marfă, de înaltă productivitate, competitive și viabile. Acesta ar fi un obiectiv strategic de lungă durată și el poate fi atins prin realizarea următoarelor acțiuni:

1. Terminarea activităților privind acordarea titlurilor de proprietate prin respectarea Legii nr. 18/1991 a Fondului Funciar.

2. Definitivarea acțiunilor de evidență agricolă pe baza cadastrelor funciare, pedologice, hidrografice etc.

3. Specialiști în inginerie agrară și cadastrală, economisti, sociologi și psihologii și.a. să studieze realitățile satului contemporan și experiența agricultorilor și să propună țărănimii un evantai larg de structuri tehnico-economice, de producție și proprietate agrară: asociații familiale, gospodării de tip familial, persoane morale și juridice, societăți private pe acțiuni, societăți de servicii cu capital de stat și privat pentru valorificarea produselor vegetale și animale, a altor categorii de materii prime - piei de ovine și bovine, lână și cânepă, in, argilă, boranic etc.

4. Valorificarea a tot ceea ce a fost bun în cooperativa agricolă de-a lungul vremii. Cooperativa este singura cale ce poate face viabilă și competitivă agricultura românească.

5. Pentru exploatarea la maximum a potențialului agricol al țării, statul să folosească pârghii de cointeresare materială ca: scutirea de impozite pentru anumite produse (lapte, unt, brânză, carne, pâine și.a.), impozitare progresivă pe venit, credite cu dobândă mică pentru procurarea de mașini agricole, semințe de înaltă productivitate, îngrășăminte chimice, insecticide, pesticide.

6. Atragerea tineretului în producția agricolă, pregătirea profesională a agricultorilor și speciaștilor.

Istoria ne arată că pământul a fost brâzdat, de fiecare dată, în funcție de cerințe, iar epocile care au marcat revoluționarea agricolă s-au deosebit între ele nu numai prin ceea ce s-a produs, ci și cum și cu ajutorul căror forțe de producție. În acest sens, am formulat un set de propuneri bazate pe datele obținute prin metode, tehnici și proceduri de cercetare sociologică. S-a recoltat un volum mare de date, unele au fost prelucrate și valorificate potrivit obiectivelor propuse, altele își vor găsi folosința pe măsura largirii ariei de cercetare.

(Continuare din numărul trecut)

Atmosfera fanriotă, mai precis duhul balcanic, se prelungeste până în epoca tramvaiului și automobilului:

"Merg șoferii cu ilicu-n fir de tort,
Opincari și târșinari în haine sport,
În sofa turcească glob-toteurii harnici
(Cu - tiviți la glesne - puișori de arnici)

Tămâniți țambalagii (funginge în frac),
Sufragii cu tapoșe mustați de lac,
Lingurarii, curelarii cu monoclă,
Plăcintarii cu sinii tablale, oblu...

E epoca lipsului
Vremea-apocalipsului!"

Un accent nou în desfășurarea curentului, după experiența George Magheru, este adus când totul parea să fie încheiat! - de poezia subtilă și plină de umor a lui Ilie Purcaru, din ciclul liric **Mauzoleul bunicii Beps**. Din nou, ca și în cazul poeziei lui Magheru, urechea epocii să-a dovedit astupată la această vibrație lirică inedită, desfășurată sub falduri feerică ai sudului nostru:

"E o țară caldă: caii rup lire dulci în guri
fete cu frâu de aur dău buzna din păduri

... e o țară bună: caii mă lasă-n slăvi să săr
și-i simt în spate mândri ținându-mă de păr

și bucuros sunt foarte când
gâtul meu fragil
coame de vis își simte într-un
turnir tactil..."

Poema fusese scrisă într-un moment în care în "țară caldă" se petreceea masacrul cailor, când fuseseră scrise poeme protest pe această temă, deci într-o vreme când nostalgia "țării pure", luată în copite de herghelii mitologice, suna de asemenea ca un protest. Protestul se articula într-o altă gamă, dar cu un același patos, acum lugubru, propriu poeziei balcanice:

"Pe tobole de piele hu-hu
gongul cădea
în înfundări de ape sub munți la moldovă

sub arcul dimineții lucid ca un
venin
boierul cu păr negru doar gâtul
ca de crin

urca purtând pe pajiști de
vreme galeș capul
spre eşafodul negru unde
zâmbea harapul

pe tobole de piele hu-hu
gongul cădea
în înfundări obscure boierul
surâdea

și surâdeau în preajmă și vodă
și miniștri
și doamne și domnițe cu dinții
lungi și siniștri

și măscărici cu tumbe și
gloatele puzderii
venite-n haite albe pe câmpul

Spre o mai dreaptă evaluare a balcanismului literar

PAUL ANGHEL

primăverii

frumos țipau țimbale și-n
greaua depărtare
plutea parfum de clopot fiind
vinerea mare

invidioși pe-alături surâd
boierii tineri
jurându-și să trădeze și ei în
alte vineri

dar și uimiri holbate gâtului
dau ocol
în lanț-paing de aur
medalionu-i gol

dar brusc în apa-i goală în
clipa fără rugi
trei genii scânteiară sub cușme
de haiduci

și cum luci securea suav tăind
în zi
pe tolbele de piele amurgul se
ivi

dar ce magnific sânge ca
piersica mustea
pe tolbele de piele hu-hu
gongul cădea

pe tolbele de piele sub munți la
moldovă."

În acest univers, fanriot și post-fanriot, cade bunica Beps, personaj inedit în lirica de orientare balcanică, o apuseană, parașutată prin hazard în țara de "crini și mătase" a sudului. Până la ea, toate, dar absolut toate personajele emblemă ale liricii balcanice veneau din sud, învăluite într-un melos anacreonic și-ntr-un parfum de aromate. Bunica Beps sosește din vest, din țara lui Biron, poate că suava făptură reface chiar drumul marelui romantic, oricum ea capătă în noul univers funcția hărției de turnesol. Ea dezvăluie în chip socant acest nou univers, conservându-și identitatea și ascunzându-și bine enigma sub palpuirile evantaiului.

Iată pe această "Pure Girl":

"o! blândă miss elisabeth
venită din glasgow în țara
cu foșnet aspru de semințe
sunând în zări ca nyagara

cu trandafiri înalți de ploaie
căzând în fire aiurite
cu voievozi în cămeșoaie
umblând desculți răcnind la
vite

de două mii de ori pe noapte
de umbre grele violă
o! blândă miss o! guvernantă
venită de la glasgow fată

dar țara uriașilor
elisabeth tu o-nchideai
cu hiperbolice miresme
ca-ntr-un surâs în evantai".

forțele prime ale lumii:

"îmi ajunge linia ce refuză
tiparul
îmi ajunge ideea necoruptă de
semn
și mă întorc așa în elemente".

Concluzia e presocratică, țara pură, reală și ireală, din **Mauzoleul bunicii Beps**, trimite la regimul facerii prime sau al facerii perpetue, țara cu pricina este deci o țară eternă. Spre a pune punct comentariului nostru, vom spune că acest ciclu liric nu-și are egal, ca densitate de idei, ca savoare și rafinament în niciuna dintre literaturile sud-estului. Încă odată, sediul balcanismului se află aici la noi. Si încă un adaus: cele două universuri care se ciocnesc în poem, universul brit reprezentat de "lebăda din Avon", care e bunica Beps, cu lumea sa de argați, soiari, măscărici, voievozi în cămeșoaie, și universul valah, deci cele două universuri, deși divergente, comunică totuși în chip semnificativ, sub specia fantasticului, ca în **Furtuna** sau ca în **Visul unei nopți de vară** ale marelui Wil. Nimic surprinzător ca în acest univers fuzionant să apară și Yorik, și umbra lui Hamlet, și zborul feeric al papagalului Nao, adus "prin stratosferă" tocmai din Antile. Vom conchide că lumea balcanică, în înțelesul românesc, este un univers al paradoxului, al aporiilor fertile.

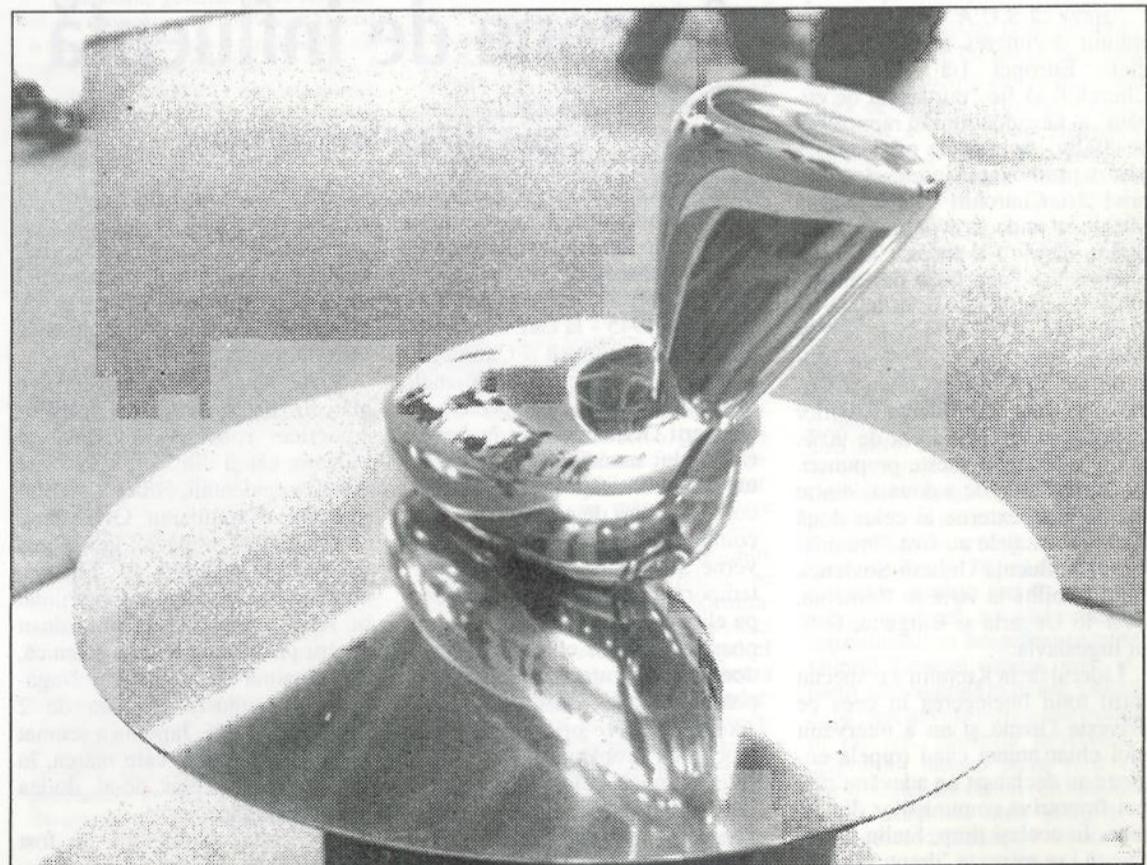
Fără a avea pretenția de a fi recenzat în întregime lista operelor și a autorilor - aceasta rămâne deschisă! - o concluzie se impune cu obiectivitate: balcanismul ca orientare literară, își face vădită recurență, cu încăpățânare, vreme de aproape trei secole, ceea ce dovedește că suful curentului e încă viu și fertil, apt să irige în continuare mari spații din cuprinsul literaturii române, înlesnind apariția a noi și noi autori.

Dar dacă lucrurile stau astfel - și stau exact așa!, asta înseamnă că balcanismul, prin prestația sa, se ridică pentru literatura română, la prestigiu de **model temporal**, întregind panorama **modelelor temporale** a căror existență am teoretizat-o în a noastră **Istorie posibilă a literaturii române**, elaborată prin anii 1965 - 1970 și rămasă până astăzi în manuscris.

Un răgaz de meditație foarte norocos. Fiindcă, iată, la modelele temporale identificate în urmă cu ani - **modelul magic**, **modelul clasic** (static-statuar), **modelul mistic** (beativ-dogmatic), **modelul catastrofic** etc., se adaugă acum încă un model, care intră în succesiune imediat după **modelul clasic**, și anume **modelul alexandrin** (sau modelul agonistic), cu care lucrează literatura română sub efiga balcanismului. Nici o nenorocire că balcanismul nu e identificabil și în alte literaturi europene. Este nota de originalitate a literaturii noastre, care lucrează cu material propriu în fiecare model temporal. Este de remarcat însă că hedonismul, ca axă a **modelului alexandrin**, e comun tuturor literaturilor, europene și extraeuropene, care prelungesc trăirea de tip alexandrin hătârziu după expierea istorică a curentului, fapt care conferă modelului o valabilitate universală.

Ce s-ar fi întâmplat dacă anul aniversării centenarului lui Ion Barbu n-ar fi bătut la orizont, obligându-ne să întreprindem această cercetare asupra balcanismului pe care poetul matematician îl exprimă la modul sublim? E probabil că am fi încadrat poezia lui Ion Barbu la despărțământul "hermetismului, poezia hermetică" - așa cum au procedat la timpul lor și Tudor Vianu și G. Călinescu - fără a-i fi putut identifica strămoșii și fără a încadra cu argumente și estetice, dar și de istorie literară, valoarea acestei poezii între valorile unui întreg curent. Curentul însuși ar fi apărut dezarticulat, deși în momente autonome, ce nu compun o succesiune, succesiunea subredă care s-ar fi impus fiind una singură: impresiv de pitoresc sau exotic, degajată de literatura română, când e privată dinspre Occident. Dar când aceeași literatură e privată dinspre Orient? La ambele întrebări nu se poate răspunde decât simultan, printr-o cercetare a structurilor profunde, de care pot da seama doar **modelele temporale**, de uz universal, cu care această literatură lucrează de când există în lume literatură.

Ceea ce era de demonstrat.

Societate, comunicare și valori

(Continuare din pag. 1)

Trebuie ținut seama că teoria comunicării sau a informației distinge informația ca o fracțiune a cunoașterii și informarea ca proces al comunicării sociale și instituțiilor care îl susțin. Cum însă sociologia comunicării solicită ca oricărui concept utilizat să i se asigure o minimă rigoare științifică, este de precizat că aici ne referim la informația de presă sau activitatea din acest domeniu, în sensul ei social curent, caracterizată printr-un ansamblu de criterii valorice și funcții sociale. Așa cum demonstrează autorul francez, există comunicării directe și indirekte, cu avantaje și dezavantaje specifice, dar o dată cu dezvoltarea explozivă a tehnicii reproducerei semnelor, sunetelor și imaginii, multiplicarea și periodicitatea au făcut din informare o activitate de o însemnatate globală, larg cuprinzătoare, definită ca "ansamblu de acțiuni, de instituții și efecte care au drept scop culegerea, selecțarea, transmiterea, prezenta-

rea și publicarea faptelor considerate ca semnificative ale vieții sociale". (17)

Remarca autorului francez pune în lumină relevant impactul dintre "explosia informațională" și puternica politicizare a acesteia în lumea contemporană. De aici preocupările tot mai insistente din aproapea toată țările, inclusiv din cele în tranziție, pentru reforma sistemelor de televiziune - sectorul cel mai dinamic, mai cuprinsător și, prin urmare, de o extensă influență. În acest sens, sunt relevante unele exemple concrete. Astfel, nu întâmplător, în ce privește țara noastră, o operație aparent simplă - alegerea consiliilor de administrație ale radioului și televiziunii - a dus la cunoșutele complicații și tensiuni, unii pretinzând, în numele "apolitismului" și profesionalismului, să imprime o evident partizană structură a celor două organisme, mai cu seamă în cazul televiziunii. Cum se știe, de la evenimentele din decembrie și până astăzi bătăliile în

jurul stăpânirii mijloacelor audiovizuale s-au intensificat chiar mai mult decât în alte domenii.

Explicația - sau cel puțin una dintre ele - constă în faptul că aici este vorba de preocuparea pentru a influența și, deci, a câștiga segmente cât mai largi ale opiniei publice.

Fenomenul este prezent, în alte forme și cu alte intensități, în fiecare țară, dezbatările pe tema mijloacelor de informare în masă luând o semnificativă amploare. Ideea centrală pare a fi aceea că în relația dintre societate, comunicare și valori să se "modeze" într-un anumit fel și anume în cel mai convenabil unor forțe sau altora, tocmai latura sau mijloacele comunicării. Este ilustrativ, în acest sens, cazul Italiei, asupra căruia se va opri articolul următor.

1. Bernard Voyenne, *L'information aujourd'hui*, Armand Colin, Paris, p. 9. În continuare, trimiterile la această lucrare vor fi menționate în text.

ție de 1,7 miliarde locuitori, adică peste trei pătrimi din omenire. Operațiunile militare s-au desfășurat pe teritoriul a 40 de state din Europa, Asia și Africa, însumând o suprafață de 22000000 km². Cea mai afectată de război a fost Europa; aici s-au dat cele mai mari bătălii, s-au înregistrat cele mai mari distrugeri materiale și pierderi de viață omenești.

Victoria asupra fascismului a necesitat jertfe uriașe. Nici până astăzi nu se cunoaște cu exactitate numărul victimelor, deoarece celor morți pe front li se adaugă jertfele din rândul populației civile. Potrivit estimărilor făcute de specialiști, ca urmare a războiului și-au pierdut viață circa 50 milioane de oameni, iar mai multe zeci de milioane au fost răniți și mutilați. La jertfele umane se adaugă uriașele distrugeri materiale. Țări întregi au fost pustiite, mii de orașe distruse, sute de mii de sate rase de pe fața pământului. Valori culturale inestimabile au dispărut pentru totdeauna sub tirul gloanțelor și explozia bombelor, ca urmare a incendiilor și jafurilor.

România a avut și o participare activă la acest război, luptând mai întâi în Est, pentru eliberarea Basarabiei și nordului Bucovinei, și apoi în Vest, pentru eliberarea nord-vestului Transilvaniei, precum și a Ungariei, Cehoslovaciei și Austriei. "Ziua Victoriei" găsea Armata Română în plin efort militar pentru eliberarea Cehoslovaciei. În Ordinul de zi nr. 28, din 9 mai 1945 al ministrului român de război, gen. C. Vasiliu-Rășcanu, se afirma: "Ziua cea mult așteptată a victoriei depline a sosit. În această zi istorică, Dumnezeu atotputernicul a hărăzit să ne bucurăm și noi, alături de glorioasele și victorioasele armate sovietice și ale Națiunilor Unite, sărbătorind înfrângerea completă a dușmanului comun. Sacrificiile voastre, vitejia voastră, faptele voastre legendare de arme, săvârșite pe câmpul de luptă, eforturile depuse în stabilimente și industrii nu au fost zădarnice. Prin ele gustăm astăzi nectarul din cupa de bucurii și tot prin ele sperăm într-un viitor mai bun pentru poporul nostru".

La vremea respectivă, contribuția României a fost elogiată de statele coalitione Națiunilor Unite, iar regele Mihai a fost decorat de guvernul sovietic cu Ordinul "Victoria" și de cel american cu "Legion of Merit".

Totuși, țări noastre nu i-a recunoscut cobeligeranța, iar la Conferința păcii a fost tratată ca un stat învins. România a intrat, ca și celelalte state din această zonă geopolitică - Albania, Bulgaria, Iugoslavia, Ungaria, Cehoslovacia, Polonia, Germania de Răsărit - sub dominația U.R.S.S., care și-a impus propriul regim. În viața internațională, "războiul cald" a fost înlocuit cu "războiul rece", care a învenit raporturile dintre state timp de patru decenii.

Modificarea raportului de forțe pe plan mondial, afirmarea forțelor democratice, antidictatoriale au condus, în anul 1989, la prăbușirea regimurilor totalitare din Europa Centrală și de Sud-Est, creându-se premise unei noi evoluții la scară planetară. Faptul că state altădată inamice sărbătoresc în comun "Ziua Victoriei" este expresia spiritului nou care s-a înfiripat în viața internațională la acest sfârșit de secol și de mileniu.

În condițiile în care unele state s-au dezagregat, sfâșiate de conflicte interetnice, România a rămas cea mai mare și mai importantă țară din această zonă, care poate aduce o contribuție esențială la statoricirea păcii și a noului echilibru european. Depinde de cumpănă și de înțelepciunea poporului român ca această situație virtuală să devină o realitate.

Amintirea milioanelor de jertfe din timpul celui de-al doilea război mondial trebuie să constituie un apel la rațiune pentru toți și, în primul rând, pentru liderii marilor puteri, pentru a asigura pe pământ o pace trainică, întemeiată pe justiție și respectul dreptului popoarelor la viață liberă și independentă.

POLITICĂ ȘI DIPLOMAȚIE ÎN TIMPUL CELUI DE-AL DOILEA RĂZBOI MONDIAL

"SPIRITUL YALTEI"

și împărțirea Europei în zone de influență

Prof. dr. IOAN SCURTU

tigate" în ceea ce privește celelalte țări și nu a făcut nici cea mai mică concesie în discuțiile ulterioare cu Alianții occidentali.

Conferința de la Yalta din 4-11 februarie 1945 - la care au participat Stalin, Roosevelt și Churchill - a discutat, în principal, problemele organizării lumii în perspectiva înfrângerii Germaniei și a încheierii războiului mondial. În comunicatul dat publicității se exprima "acordul comun de a duce o politică comună din partea celor trei guverne ale lor în timpul perioadei temporare de instabilitate în Europa eliberată și aceea de a ajuta popoarele Europei eliberate de sub dominația Germaniei naziste și popoarele fostelor țări satelite ale Axei să rezolve prin mijloace democratice problemele lor politice și economice cele mai urgente". Dar, dincolo de aceste fraze generoase, se află realitatea că Washington-ul și Londra abando-

naseră statele din zona centrală și sud-est-europeană în mâinile dictatorului de la Kremlin. "Spiritul Yaltei" a însemnat confirmarea împărțirii Europei în zone de influență, așa cum se convenise încă din octombrie 1944.

Supus unei puternice ofensive atât din Est - din partea trupelor sovietice, române, iugoslave și bulgare, cât și din Vest - de către Alianții occidentali, Hitler a pierdut războiul. Capitularea Germaniei, la 9 mai 1945, a marcat încheierea războiului mondial în Europa. Operațiunile militare au continuat în Asia, unde S.U.A. a folosit pentru prima dată bomba atomică, la Hiroshima (6 august) și Nagasaki (9 august). În ziua de 2 septembrie 1945, Japonia a semnat actul de capitulare, care marca, în fapt, sfârșitul celui de-al doilea război mondial.

În această conflagrație au fost angrenate 61 de state cu o popula-

ță de 1,7 miliarde locuitori, adică peste trei pătrimi din omenire. Operațiunile militare s-au desfășurat pe teritoriul a 40 de state din Europa, Asia și Africa, însumând o suprafață de 22000000 km². Cea mai afectată de război a fost Europa; aici s-au dat cele mai mari bătălii, s-au înregistrat cele mai mari distrugeri materiale și pierderi de viață omenești.

Faptul că S.U.A. manifestau un anumit dezinteres față de problemele Europei i-a permis lui Churchill să fie "purtătorul de cu-vânt" al Occidentului în raporturile cu Stalin. Animat de preocuparea pentru promovarea intereselor propriei țări, Churchill s-a deplasat la Moscova unde a avut discuții cu Stalin, căruia i-a propus, la 9 octombrie, un "acord de procentaj". Potrivit acestui acord, influența Uniunii Sovietice urma să fie de 90% în România, de 75% în Bulgaria, de 50% în Iugoslavia și Ungaria, în timp ce influența Alianții occidentali în Grecia era de 90%. Stalin a acceptat aceste propunerile, iar în discuțiile de a doua zi dintre miniștrii de externe ai celor două țări, procentajele au fost "îmbunătățite", influența Uniunii Sovietice fiind stabilită la 90% în România, 80% în Ungaria și Bulgaria, 60% în Iugoslavia.

Liderul de la Kremlin a respectat întru totul înțelegerea în ceea ce privește Grecia și nu a intervenit nici chiar atunci când trupele engleze au declarat un adevărat război împotriva comuniștilor din Atene. În același timp, Stalin a preținut să i se respecte "drepturile căs-

PRINCIPALITATE SI DEMNITATE ÎN POLITICA EXTERNA (II)

Standarde europene
comune și standarde
limitate

Recomandarea 1201 plasează atenția particularizare a minorităților naționale în ceea ce privește garantarea drepturilor omului spre care, cum precizam în numărul treceut al revistei, comunitatea internațională s-a orientat după încheierea războiului rece, din plan individual în plan colectiv.

Acestor teluri le servește foarte bine Recomandarea 1201 a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei. Pentru că ea prevede în termeni clari și nu într-o formă confuză, cum se spune uneori la noi, drepturi colective pentru minoritățile naționale (art. 12) și dreptul acestora la autonomie locală pe criterii etnice (art. 11). Prin astfel de prevederi, Recomandarea 1201, în cazul acceptării ei ca atare deci inclusiv a articolelor 11 și 12 - de către statele membre ale Consiliului Europei ar aduce o schimbare de esență în întreaga concepție și practică a comunității internaționale în problematica practicii minorităților naționale, a drepturilor omului în ansamblu. Într-adevăr, nici un document internațional, fie el al ONU, al CSCE sau al Consiliului Europei, inclusiv cele adoptate după 1989-1990 nu recunoaște drepturile

colective ale minorităților naționale, toate vorbind despre drepturile persoanelor aparținând minorităților naționale.

Apoi, nici un document internațional nu recunoaște dreptul la autonomie locală organizat și funcționând pe criterii etnice. Singurele astfel de documente care fac referire la o asemenea autonomie sunt documentele cu care s-au încheiat Reuniunea de la Copenhaga privind dimensiunea umană a CSCE (1990) și Reuniunea de experți CSCE pe problemele minorităților naționale înținută la Geneva în 1991. Dar cum se face această referire? Citez din documentul de la Copenhaga: "Statele participante iau nota că eforturile întreprinse pentru crearea și favorizarea condițiilor de natură să permită promovarea identității etnice, culturale, lingvistice și religioase a anumitor minorități naționale, prin crearea, ca unul dintre mijloacele de realizare a acestor obiective, de administrații locale sau autonome corespunzătoare, potrivit situației istorice și teritoriale specifice acestor minorități, în conformitate cu politica statului respectiv". O formulare asemănătoare este inclusă și în Documentul Reuniunii de la Geneva a CSCE. Cuvintele "iau nota" ar trebui subliniate intrucât ele caracte-

rizează cu toată claritatea statutului textului respectiv: într-un document care, prin natura sa, cuprinde reglementări reprezentând angajamente politice și nicidcum obligații juridice ale statelor participante (aceasta fiind trăsătura comună a tuturor documentelor CSCE) statele iau nota, adică înregistrează, iau cunoștință de existența unor eforturi, a unor experiențe privind administrarea locală pe principii etnice; ele se abțin însă chiar să le aprecieze, cu atât mai mult nu le aprobă și nu se angajează să le urmeze.

Îată pe ce bază se poate aprecia că tentativile de a considera Recomandarea 1201 drept un document european în problemele privind minoritățile naționale sunt lipsite de orice temei, asemenea tentative urmărind să ridice la nivel de norme europene, chiar de norme juridice, idei și poziții care n-au fost acceptate ca atare nici de statele membre ale Consiliului Europei, nici de cele participante la CSCE, nici de către ONU.

Remarcă în acest sens că hotărârea recentă a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei de a reconfirmă Recomandarea 1201 nu modifică lucrurile în esență lor. Această hotărâră nu schimbă caracterul Recomandării, care rămâne prin natura sa un document politic. Pentru a

transforma reglementările sale - cele mai multe preluate deja în cadrul Convenției-cadru - în obligații juridice este necesară adoptarea ei, ca atare și în integralitate, de către Comitetul Ministrilor. Directivele referitoare la efectuarea monitorizării (controlului), inclusiv în ceea ce privește Recomandarea 1201, apar în mod direct ca sarcini stabilite de Adunarea Parlamentară pentru organele de lucru ale Consiliului European. În ceea ce privește statele, pentru a înțelege întinderea și condiționările lor va trebui să se aștepte deliberarea corespunzătoare a Comitetului Ministrilor. Remarcă în același context faptul că, în luare de poziție oficiale maghiare, includerea în Tratatul slovaco-ungar a unor prevederi ale Recomandării 1201 este considerată drept recunoaștere la nivel european a statutului de normă juridică a respectivelor prevederi. Remintesc în această privință că Pactul de Stabilitate cuprinde o declarație politică ce angajează toate statele semnatare și o lungă listă de documente încheiate între unele sau altele dintre aceste state, documente care, prin natură și semnificație, se înscrui pe linia obiectivelor Pactului de Stabilitate și urmăresc să realizeze aceste obiective. Asemenea documente - repet, cele din listă - angajează însă nemijlocit doar statele între care ele au fost încheiate. Astfel, Tratatul ungaro-slovac și un document bilateral, al cărui conținut privește cele două părți, și doar pe ele. De aceea, pretенția că, prin acest tratat, Recomandarea 1201 ar fi dobândit recunoaștere internațională și ar fi devenit un standard european în materie de protecție a minorităților naționale n-are nici un fel de bază.

O bombă cu efect întârziat

În genere, consider că este pe deplin de înțeles și de apreciat poziția comunității internaționale, europeană și nu numai, de a refuza să se lase angajată în direcția statutării unui drept al minorităților la autonomie locală - teritorială, administrativ - pe criterii etnice ca mijloc de protejare a identității lor naționale. În fapt, dacă există "cuvinte cheie" în problema protecției minorităților, acestea sunt "conviețuire și conlucrare" pe plan intern și "cooperare între state" în planul relațiilor internaționale.

În realitate, există două linii de conduită fundamentale în ceea ce privește prezentarea identității etnice a minorității naționale: una este cea a orientării în direcția izolării de majoritatea populației țării în care minoritatea trăiește; o alta este aceea a conviețuirii cu respectiva majoritate. Or, autonomia locală pe criterii etnice, diferită deci de autonomia acordată tuturor comunităților locale dintr-o țară, duce nemijlocit la izolare, la separare. Izolare și separarea nu încurajează însă cooperarea, cu înțelegerea și respectul reciproc pe care această cooperare le presupune, nu stimulează unirea, ci, dimpotrivă, dezunirea, pentru că logica izolării și separării este logica segregării și, în anumite condiții, a secesiunii. Se știe bine că segregarea de orice fel a fost condamnată de comunitatea internațională; iar faptul că acum anumite cancelarii și forțe politice propun un soi de autosegregație arată odată mai mult că de anacronice - de fapt, nu numai anacronice, cum voi încerca să arăt mai jos - sunt anumite formule propuse pentru păstrarea identității unor minorități naționale. În opozitione cu orice vizuini segregacioniste, Convenția-cadru cere în art. 6, par. 1 statelor semnatare să încurajeze... spiritul de toleranță și dialogul intercultural și să ia măsuri efective pentru promovarea respectului reciproc, înțelegerei și cooperării dintre toate persoanele care trăiesc pe teritoriul lor, indiferent de identitatea lor etnică, culturală, lingvistică ori religioasă a acestora...". Cred că asemenea cerințe caracterizează foarte bine spiritul și litera standardelor europene în ceea ce privește relațiile minorităților naționale cu majoritatea populației în care ele trăiesc. Pentru că, în realitate, tocmai conviețuirea și conlucrarea minorității cu majoritatea, cu celealte minorități naționale, dacă acestea

există, reprezintă calea cea mai adecvată de împlinire a năzuințelor minorității spre prezervarea identității proprii, o astfel de împlinire având loc în cadrul dezvoltării întregii comunități, a societății în ansamblu.

Desigur, o atare finalitate a conviețuirii este, poate fi doar rolul dezvoltării autentic democratice a societății, egalitatea deplină în drepturi a tuturor cetățenilor statului, pe plan juridic și în viață reală, fiind o caracteristică de bază a statului de drept. Dar, îndrăznește să afirm, dezvoltarea democratică pe plan intern este o condiție strict necesară, dar nu și suficientă pentru afirmaarea spiritului de conviețuire în relațiile interetnice. Așa cum o arată atât istoria, cât și contemporaneitatea, conviețuirea depinde nu numai de voința și atitudinea majorității, ci și de minoritate, de modul cum aceasta înțelege să-și promoveze identitatea proprie. Cu alte cuvinte, și atitudinile adoptate de minoritate în relațiile interetnice pot deveni surse de tensiuni și conflicte. Si este limpede că în Europa actuală aceste atitudini ale minorităților depind foarte mult, în fapt, depend în mod hotărâtor de "semnale" pe care ele le primesc din afară. Dacă, prin atitudinea sa, comunitatea internațională, precum și statul cu căruia populație minoritatea națională - în termenii Convenției-cadru - are în comun identitatea etnică îndeamnă la loialitate față de statul în care minoritatea trăiește, la înțelegere și conlucrare cu majoritatea, nu încurajează exagerarea diferențelor, pozițiile extremiste ale minorității sau ale liderilor acestora - atunci conviețuirea între majoritate și minoritate devine posibilă. Si, dimpotrivă, dacă din partea comunității internaționale și a statului menționat mai sus vin semnale contrare către minoritate, aceasta poate fi tentată să aleagă calea izolării și separării, chiar a confruntării cu majoritatea.

Or, ce "semnale" primesc în ultima vreme minoritățile naționale din țările europene, mai precis cele din țările din Europa Centrală, din partea unor influente foruri internaționale. trebuie spus: înainte de toate din partea Consiliului Europei, prin Adunarea sa Parlamentară? În fapt, Recomandarea 1201, prin articolele 11-12 și, mai ales, reconfirmarea ei, arată că asemenea foruri internaționale se pot posta pe poziții înguste, înapoiate, se pot lăsa antrenate în sprinținarea unor tendințe care n-au nimic cu stabilitatea și înțelegerea într-o intinsă parte a Continentului. După părerea mea, acceptarea autonomiei locale, teritoriale, pe criterii etnice ca o normă europeană ar însemna legitimarea dreptului la autodeterminare pentru minoritățile etnice, în fapt, pentru grupurile etnice - într-o interpretare desigur extensivă, poate chiar excesivă, dar oricând posibilă în condiții când conceptul însuși de minoritate națională nu este definit într-un sens acceptat la nivel european. De aceea, autonomia locală pe principii etnice ar deveni - și va deveni cu siguranță, în cazul adoptării ei - o sură majoră de instabilitate și conflict, o bombă cu efect întârziat, cu o imensă forță distructivă în chiar inimă Europei. Iar împrejurarea că un astfel de focar de insecuritate s-ar implanta în solul Continentului în spiritul și în cadrul Pactului de Stabilitate ar fi o ironie amară, generatoare de mari drame. Se vor lăsa Consiliul Europei, alte foruri europene, puterile care au mari răspunderi pentru soarta păcii și securității, angajate în favoarea unei astfel de linii de conduită față de evoluțiile interetnice în Europa Centrală? Testul decisiv în această privință îl va constitui atitudinea lor finală față de articolele 11-12 din Recomandarea 1201. Aceasta, întrucât orice analiză lucidă și responsabilă arată că nu sărămițarea și separatismul, ci integrarea constituie viitorul Europei întregi, deci și a părții sale centrale și de est; întrucât, după cum devine mereu mai evident, în prezent, filosofia generoasă a drepturilor omului poate fi și este într-o serie de cazuri un camouflaj pentru urmărirea unor teluri și obiective revizioniste și iridentiste. (Va urma)

Din presa internațională

STRATEGII AMERICANI SE TEM DE UN NOU CURENT ISOLATIONIST

Agenția "Reuter" transmitea recent un comentariu în care susține că strategii americani sunt îngrijorați de un nou val de izolaționism pe care ei îl văd ca traversarea America, dar mai ales de sprijinul tot mai scăzut față de ideea că țara trebuie să fie implicată în securitatea europeană. Ca persoane în serviciul public, ei nu sunt dispuși să se situeze de o parte politică sau alta, dar există prea puține îndoioi că prelucrarea de către republicani a Congresului, care a adus un număr de adepti ai dreptei în poziții proeminente, le-a sporit temerile.

Îndelungata agonie a Bosniei și mai recentul atac dezelnuit al rușilor asupra Ceceniei au contribuit mult, și ele, la răspândirea noțiunii că, acum, deoarece pericolul nuclear sovietic a trecut, Statele Unite ar trebui să nu se amestecă în curtile Europei. Astfel de opinii reprezintă un obstacol serios pentru Departamentul de Stat și pentru alte oficialități angajate în încercarea de a construi ceea ce ele numesc o nouă "arhitectură" europeană, care să înlocuiască diviziaza Est-Vest din perioada războiului rece".

Liderii guvernamentali de la președintele Bill Clinton în jos insistă că pot lucra cu Congresul, care oricum are doar puteri limitate de a schimba politica externă. Dar ceea ce îi preocupa mai mult decât Congresul însuși este starea de spirit a opiniei publice. Secretarul de stat adjunct, Richard Holbrooke, a declarat în cadrul unei recente reuniuni a oficialităților și analiștilor că se manifestă un "scepticism covârșitor" în ceea ce privește ideea că interesele naționale americane necesită o politică de securitate internațională angajată. Senatorii "mi-au spus clar că adevarul care pur și simplu reprezintă singurul lucru pe care nu-l pot oferi spre acceptare alegătorilor lor", a spus Holbrooke, citat de surse prezente la

reuniune.

În pofta acestei situații, oficialitățile afirmă că administrația va insista în continuare în promovarea politicii de admisire a țărilor est-europene în NATO la o dată nedefinită și impulsionează Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE) ce cuprinde 53 de națiuni.

Obstacolele sunt atât de natură externă, cât și internă. Războiul ce se duce de trei ani în Bosnia nu dă nici un semn că s-ar sfârși, iar Rusia a obiectat puternic față de planul de extindere a NATO. Războiul din Cecenia - unde președintele rus Boris Elțin a pretins, la 19 ianuarie, că ar fi zdobit rebeliunea după un atac săngeros ce a durat cinci săptămâni - a ridicat îndoioi privind faptul dacă Washingtonul ar trebui să-l trateze în continuare ca pe un aliat strategic.

"Încercăm să creăm o nouă arhitectură a securității în timp ce părți din casă sunt incendiate", a spus Holbrooke. Dar pentru Washington nu există nici o alternativă și nu numai din cauză că țările europene, după cum crede Washington, mai doresc ca SUA să-și asume rolul conducător. În opinia americană, NATO nu poate să rămână un club occidental exclusiv, în timp ce a-l lăsa din brațe pe Elțin înseamnă o risca pierdere întregii cooperări realizate cu Rusia de la sfârșitul "războiului rece". În cel mai rău caz, ar însemna o revenire la confruntarea nucleară.

Totuși, mulți critici, atât din Congres cât și din afara acestuia pun sub semnul întrebării ipotezele Administrației. În momentul de față, principală provocare față de politica externă a lui Clinton se constată că un atac asupra programului său de ajutor extern - al cărui principal beneficiar este Rusia - și a Agenției pentru Dezvoltare Internațională (AID) care îl administrează. Jesse Helms, un republican con-

PERMANENȚE ROMÂNEȘTI

C. A.
ROSETTI

Pasiune și dinamism
în apărarea intereselor
naționale

110 ani de la moarte

Temperament de luptător, personalitate dinamică a vieții politice din România secolului XIX, C.A. Rosetti a fost ideologul romantic al liberalismului românesc. Mihail Kogălniceanu îl numea "adevăratul om politic al generației" său și socotea că "el a pus începutul partidului liberal". Nicolae Iorga îl caracteriza ca "revoluționar în tinerețe, republican până la moarte, admisând monarhia ca o treaptă".

Născut în București, la 8 iunie 1816, într-o cunoscută familie boierescă (era, se pare, strănepot al lui Antonie Vodă Ruset, domn al Moldovei în 1675 și, prin filiație feminină, al lui Constantin Brâncoveanu), a murit la 8 aprilie 1885, lăsând familia, după o viață de recunoscută probitate, în loc de avere, ca alii oameni politici ai vremii, importante datorii. În anul anterior, ca protest contra tendințelor dictatoriale în activitatea acestuia, rupsese prietenia de o viață cu I.C. Brățianu și se retrăsesese din Partidul Național.

**"RECOMAND TUTUROR
SĂ IUBEASCĂ
POPORUL"**

"Am luptat cu tărie pentru naționalitate și pentru libertate, dar fără cea mai mică ură pentru nimeni - scria Rosetti în testamentul lui politic. Recomand tuturor... să iubească poporul... și să lupte cu iubire pentru fericirea tuturor". Și, într-adevăr, C.A. Rosetti a slujit cu pasiune și constant afirmarea națiunii române, libertăței și unirea ei. Pentru el, drepturile individului și drepturile națiunii nu pot fi separate, ele fac corp comun; iar cei care se opun din interiorul proprietății naționale a drepturilor democratice nu sunt numai dușmanii democrației, ci și ai propriului popor, aliații fideli ai vrăjășilor din afară. Aceștia, spunea el, "vor ca nația română, precum este împărțită în clase, să fie împărțită și în principate, ca astfel, turburată neconvenit, să fie înăuntru ca și-afără prada celui mai tare sau celui mai dăbică..."

I-a fost dat lui C.A. Rosetti să joace, în 1877, un rol de primă mărime în pregătirea politică a independenței. La confațuirea din 1/12 aprilie, în calitate de președinte al Camerei Deputaților, el a subliniat că pentru a împiedica ducerea războului pe teritoriul României, aceasta trebuie să semneze imediat Convenția rusă-română, impunând însă condiția ca Rusia să respecte integritatea teritorială a țării. La 25 aprilie/7 mai 1877, ziarul condus de el, "Românu", cerea proclamarea imediată a independenței, hotărâre adoptată peste două zile în Camera prezidată de același Rosetti.

Deși pornea de la premisa rațională că "orice popor... este plecat spre păstrare și liniste, iar nu spre răscosală și risipă", C.A. Rosetti definea

cu o mare bogătie de argumente și comparații plastice, în 1850, determinarea obiectivă, caracterul necesar al revoluției în viața societății: "Precum furtuna nu se face după capriciul unui simplu vânt, tot astfel și revoluționile nu se fac de 12 oameni", ci "sunt protestația unei dreptățile contra puterii, lupta libertății contra servicii, a vieții contra morții; susținut de durere al unei națiuni întregi urcat până la ceruri, ce se coboără-n ploaie roditoare; produs fiind al gândirii omenești, adunat de un veac întreg...; glasul ieșit din pântecele universului, prin care Dumnezeu dă oamenilor câte o parte din știința cea nouă și roditoare, ce duce omenirea spre viață mai aproape...de lumina sa". Mărturisindu-și cu mândrie credința în revoluție, acest "geniu uriaș al viitorului", Rosetti, declară că "natura numai prin revoluționi trăiește" și că numai revoluția "dă viață popoarelor asupră... curajă inimile, înfrântește pe oameni", pentru a încheia această lungă tiradă cu afirmația că "revoluția n-a tras plugul ei pe niciun pământ fără ca pământul acela, mai curând sau mai târziu, să nu fie binecuvântat de ceruri într-o rodirea sa".

În scrisorile sale, C.A. Rosetti a preconizat un democratism avansat pentru orânduirea internă a țării. În conștiința contemporanilor, această poziție apare fixată mai ales prin celebrele cuvinte spuse de el în 1878: "Plevna s-a luat, dar mai este o Plevnă interioară care trebuie luată - cetatea reacțiunii". Democratismul lui se intemeia pe credința în popor, deoarece, cum spunea el, "numai poporul este națiunea, căci el numai a suferit, el numai a păstrat tradițiunile naționale și instinctele naturale..." ale neamului românesc.

■ Dr. Marin NEDELEA

**"VOIM O REPUBLICĂ
ROMÂNĂ"**

C.A. Rosetti a fost suspectat multă vreme și în bună măsură izolat de putere, după 1866, datorită ideilor sale republicane net afirmate.

Căci profesiunea de credință formulată de el în jurnalul său de însemnări, la data de 19 mai 1851, glăsuia răspicat: "De voi rămânea sărmă și Iov, și-n toată lumea singur cu ideea mea, nu voi înceta să-l lucru pentru finanțarea Republicii Române una și nedespărțită". "Nu visăm un regat - scria el din Paris în decembrie 1850 -, ci voim o Republie Română", prin care înțelegea un stat român unitar, realizabil "îndată ce ne vom uni cu noi înșine și cu celelalte popoare revoluționate". El avea vizionul a "zece milioane de glasuri libere (toți românii socotiti a exista la acea dată - M.N.), ce se vor fina să spre ceruri strigând: «Trăiască Republie Română»".

Și mai mult l-au izolat pe Rosetti în cercuri oficiale accentuate sociale pe care le conferea el proiectate republici. În scrisoarea din 11 mai 1849 către Ion Ghica, el se pronunță fără rezerve pentru necesitatea de a se proclama "republica română independentă și socială".

Chiar atunci când, sub presiunea realităților internaționale, a renunțat la ideea republicii pentru România, Rosetti nu s-a sfidat să declare că aceasta este o retragere temporară, republica rămnând o sarcină a viitorului, aceasta fiind, cum spunea el, "treaba copiilor mei și a copiilor lor". Atât pentru el, cât și pentru

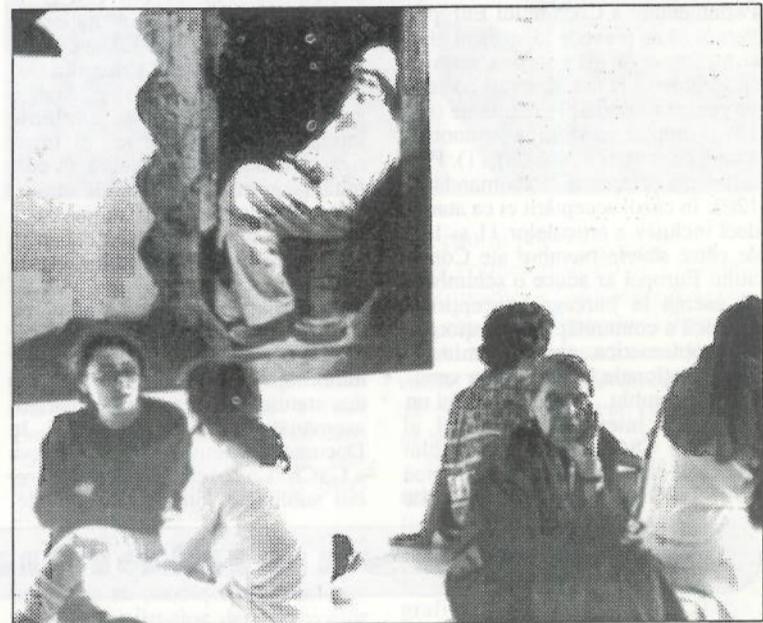
Universalul Brâncuși

Recent, la Muzeul Național de Artă Modernă, Centrul "Georges Pompidou" din Paris a fost inaugurată expoziția retrospectivă Constantin Brâncuși, eveniment artistic de primă importanță, salutat de iubitorii de artă, situat în atenția presei internaționale.

Omagiu adus marelui sculptor, deschizător de noi drumuri în arta sculpturii, se constituie, totodată, într-un triumf al spiritualității românești, căreia artistul născut în Hobița Gorjului i-a aparținut cu toată ființa și creația sa.

Publicăm în această pagină, precum și în paginile 2, 4, 5 și 6 ale revistei, imagini din marea retrospectivă Constantin Brâncuși, cuprinzând opere ale inegalabilului creator de artă și aspecte din sălile expoziției.

Fotoreportaj realizat de Lucian Tudose - "ROMPRES"

REVISTA

**OPINIA
națională**

Tiparul executat de
DRAGO PRINT GRUP
Tipografia F.E.D.

TEHNOREDACTARE COMPUTERIZATĂ:
Camelia BOSTAN

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: București, Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului, Sector 4. Telefon: 330.68.45

Costul unui abonament trimestrial este de 3 000 lei. Plata abonamentele se face prin mandat poștal sau dispozitie de plată pe adresa: Fundația "România de Mâine", Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului, Sectorul 4, București, Cont 451.00.972 - B.C.R. - S.M.B.. Abonamente se pot face și prin oficile poștale din întreaga țară.

Revista "OPINIA NAȚIONALĂ" se află înscrise în Catalogul de presă "RODIPET" la poziția 2111.

Cititorii din străinătate se pot abona prin "RODIPET" S.A. - P.O. BOX 33-57, Fax 0040-1-3129432 sau 3129433, telex 11995 - Piața Presei Libere nr. 1, Sect. 1, București - România.